Asiantuntijalausunto ympäristövaliokunnalle

Asia: VNS 15/2022 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa

Maria Hällfors, erikoistutkija
Suomen ympäristökeskus
Ympäristövaliokunnan kokous 18.1.2023

SYKE

Luonnon monimuotoisuus

Suunnitelma pyrkii samalla tukemaan myös luontokadon pysäyttämistä (Tavoite 11)

SYKE

Luonnon monimuotoisuus

Monimuotoinen luonto ja toimivat ekosysteemit ovat perusta kaikelle yhteiskunnalliselle toiminnalle ja ihmisten hyvinvoinnille.

- Ilmastonmuutos uhkaa ekosysteemien toimintaa
  - luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat vaikutukset tulisi huomioida poikkileikkaavasti läpi eri sektoreiden sopeutumistoimenpiteitä.

- Samoin kuin sopeutumisen kustannuksia voidaan vähentää hillitsemällä ilmastonmuutosta, säästetään luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kustannuksissa vähentämällä painetta luontoekosysteemeihin.
  - kustannukset on mahdollisuuksien mukaan pyrittävää kohdentamaan haitan aiheuttajan maksettavaksi.

SYKE

Luonnon monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

tarpeeksi laajasti toteutettuina voivat ilmastonmuutokseen sopeutumisen lisäksi merkittävästi auttaa luontokadon torjunnassa.

SYKE

Tavoite 11

- 11.1-11.3 tukevat toteutettavia tai suunniteltuja toimia ja strategioita

➢ esim. kansallista monimuotoisuusstrategiaa, EU:n biodiversiteettistrategiaa, Helmi-ohjelman toteutusta, EU:n ennallistamisasetusluonnoksen tavoitteet.

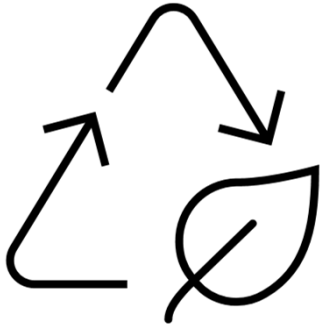

➢ vastaavasti nämä tukevat KISS2030 tavoitteiden saavuttamista.

SYKE

Tavoite 11

- Toimenpide 11.4 kannatettava

➢ Monimuotoisuuden tilaa kuvaavia mittareita ja seuranta-aineistoja tarvitaan luontokadon pysäyttämiseen tähtäävien toimenpiteiden suunnitteluun, toteuttamiseen ja seurantaan.

➢ Ilman mittareita, aineistoja ja seurantaa monimuotoisuuden turvaamisen toimenpiteet eivät todennäköisesti johda kustannustehokkaaseen sopeutumispolitiikkaan (2.1.5).

SYKE

Luonnon monimuotoisuus ja sektorien rajat ylittävät toimenpiteet

Selonteossa painotetaan sektoreiden rajat ylittäviä tarkasteluja ja että ilmastonmuutokseen sopeutuminen huomioidaan eri hallinnonaloilla

→ edellytys johdonmukaiselle ja pitkäjänteiselle sopeutumispolitiikalle
→ mahdollisten jännitteiden ja synergioiden tunnistaminen eri politiikka-alueiden ja -toimien välillä

SYKE

Sektorien rajat ylittävät toimenpiteet

- Erityisesti tavoite 10 liittyy läheisesti luontokadon pysäyttämiseen ja ilmastonmuutoksen sopeutumiseen ja vaatii sektorien välistä yhteistyötä.

- Esimerkiksi:
- lahopuun määrä talousmetsissä, mikä vaikuttaa oleellisesti metsälajiston monimuotoisuuteen
- kulotus metsäpaloista riippuvaisille lajeille
- valuma-aluetason suunnittelu - vesistöjen ruskettumisella ja samentumisella on huomattava vaikutus vesiekosysteemien monimuotoisuuteen

SYKE

Sektorien rajat ylittävät toimenpiteet

- monimuotoisuustavoitteessa (tavoite 11) todetaan, että selonteon sopeutumistoimenpiteet suunnitellaan ja toimeenpannaan kauttaaltaan siten, että ne tukevat myös luontokadon pysäyttämistä.
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta tärkeimmissä tavoite 11:n toimenpiteissä tämä on huomioitu, samoin tavoitteessa 10
- muutoin sopeutumissuunnitelmassa tällaista kytköstä ei ole juurikaan tarkasteltu eikä suoria keinoja tämän tavoitteen saavuttamiselle ole esitetty

➢ Sopeutumistoimien mahdolliset haitalliset ja myönteiset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen pitäisi ottaa huomioon systemaattisesti kaikkien tavoitteiden osalta.

➢ nyt tehtävillä päätöksillä ja sopeutumistoimilla on vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen.

SYKE

Luonnon monimuotoisuus ja lisärahoituksen tarve

Selonteossa on tunnistettu, että sopeutumissuunnitelman monen toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää lisärahoitusta.

SYKE

Lisärahoituksen tarve

- luonnon monimuotoisuuteen liittyvässä tavoitteessa 11 toimenpiteiden saavuttamisen edellytyksenä on lisärahoituksen uudelleensuuntaaminen ja/tai tutkimuslaitosten onnistunut EU-rahoituksen hankkiminen.

- Toimenpide 1.4 ja tavoite 2 toimenpiteineen huomioivat resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen.
  - Niissä voidaan lisäksi ottaa huomioon, että toimialojen välillä on eroja sopeutumistoimien aikajänteissä ja kiireellisyydessä.

- Tärkeää on myös toteuttaa toimenpidettä 1.2 (“Kehitetään julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvien, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien resurssien seurantaa”).

SYKE

Yleiset huomiot

Visio ja päämäärät ovat selkeitä ja perusteltuja

Oikeudenmukaisuus huomioitu ja sisälletty kiitettävästi

On huomioitu ilmastonmuutoksen tuomia hyötyjä ja mahdollisuuksia

SYKE

Kiitos mielenkiinnosta!

Erikoistutkija Maria Hällfors
Suomen ympäristökeskus
maria.hallfors@syke.fi